

Ινστιτούτο Πληροφορικής και Επικοινωνιών
με τίτλο: «Εξειδίκευση στις Τ.Π.Ε. και Ειδική Αγωγή – Ψυχοπαιδαγωγική της
ένταξης»

ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΓΕΝΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΚΑΙ
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ (Τ.Π.Ε.) ΣΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΔΥΣΛΕΞΙΑ.

της
Βαλέρα Μαρίνας

Μεταπτυχιακή διατριβή που υποβάλλεται

στην τριμελή επιτροπή για την απόκτηση του μεταπτυχιακού τίτλου του
Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Εξειδίκευσης
του Τ.Ε.Φ-Δ.Π.Θ. σε συνεργασία με το Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. Δημόκριτος – Ινστιτούτο
Πληροφορικής και Επικοινωνιών
με τίτλο: «Εξειδίκευση στις Τ.Π.Ε. και Ειδική Αγωγή – Ψυχοπαιδαγωγική της
ένταξης»

Εγκεκριμένο από την τριμελή επιτροπή:

- 1. ΠΗΝΕΛΟΠΗ ΚΑΜΠΑΚΗ-ΒΟΥΓΙΟΥΚΛΗ, ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ- Τ.Ε.Φ. - Δ.Π.Θ.**
- 2. ΙΩΑΝΝΗΣ ΓΑΛΑΝΤΟΜΟΣ, ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ – Π.Τ.Δ.Ε. – Δ.Π.Θ.**
- 3. ΖΩΗ ΚΑΡΑΜΠΑΤΖΑΚΗ, ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΜΕΝΗ ΕΡΕΥΝΗΤΡΙΑ Ι.Π.Τ. Ε.Κ.Ε.Φ.Ε.**
«ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ»

Κομοτηνή 2020

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Κύριος σκοπός της συγκεκριμένης μελέτης είναι να εξετάσει τις αντιλήψεις και τις απόψεις των δασκάλων γενικής αγωγής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης γύρω από θέματα που αφορούν την εμπλοκή των νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση παιδιών με Δυσλεξία, η οποία βασίστηκε στη συλλογή των απόψεων μέσω ερωτηματολογίου 80 εκπαιδευτικών που υπηρετούν σε σχολεία της πρώτης εκπαιδευτικής βαθμίδας του Έβρου. Η εργασία που παρουσιάζεται αποτελείται σε δύο μέρη. Αρχικά, παρουσιάζεται η βιβλιογραφική ανασκόπηση, που απαρτίζεται από τέσσερα κεφάλαια. Σε αυτά τα κεφάλαια πραγματοποιείται αρχικά μια αναφορά στην εκπαίδευση στο πλαίσιο της Κοινωνίας της Πληροφορίας και στις σύγχρονες θεωρίες μάθησης. Στη συνέχεια, γίνεται μια εισαγωγή στην Ειδική Αγωγή, με παρουσίαση του ορισμού της και της ισχύουσας ελληνικής νομοθεσίας. Ακολουθούν οι ορισμοί των ατόμων με αναπηρίες και μαθησιακά προβλήματα και οι ορισμοί και επιδημιολογία της δυσλεξίας. Τέλος, πραγματοποιείται μια ταξινόμηση των νέων τεχνολογιών και παρουσιάζεται ο ρόλος τους στην εκπαίδευση παιδιών με δυσλεξία. Το δεύτερο μέρος της εργασίας είναι το εμπειρικό κομμάτι και αποτελείται από τα τρία τελευταία κεφάλαια της εργασίας, όπου παρατίθενται η μέθοδος πραγματοποίησης της έρευνας, η παρουσίαση των δεδομένων και συμπερασμάτων αντίστοιχα. Από τις βασικότερες πληροφορίες που εξήγαγε η έρευνα είναι πως η πλειονότητα των συμμετεχόντων δεν έχει εμπειρία διδασκαλίας σε μαθητές με μαθησιακές προβλήματα μέσω χρησιμοποίησης ΤΠΕ, παρόλο που γενικότερα τις χρησιμοποιούν στην διδασκαλία τους. Σημαντικό ποσοστό των ερωτηθέντων νιώθει άγχος με τη χρήση τους και για το λόγο αυτό επιζητούν τη συνεργασία με συναδέλφους τους, ενώ παράλληλα θεωρεί πως απαιτούνται επιμορφώσεις και κρατική υποστήριξη στον τομέα αυτό. Όσον αφορά τη διδασκαλία παιδιών με δυσλεξία, οι δάσκαλοι στο σύνολό τους δεν διαφοροποιούν τη διαδικασία μάθησης μέσω χρήσης των νέων τεχνολογιών. Συμπερασματικά, φάνηκε ότι είναι κοινά αποδεκτός ο σπουδαιός ρόλος και η αποτελεσματικότητα της χρήσης ΤΠΕ κατά τη διαδικασία μάθησης σε παιδιά με δυσλεξία.

Λέξεις- Κλειδιά: Μαθησιακές δυσκολίες, Δυσλεξία, Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών, ράβδος V&V.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Ελληνόγλωσση Βιβλιογραφία

- Αγγελόπουλος, Η., Καραγιάννης, Π., Καραντζής, Ι., Φραγκούλης, Ι. & Φωκάς, Ε., (2002). *Η διδασκαλία των μαθημάτων Δημοτικού Σχολείου με ηλεκτρονική υπολογιστή*. Αθήνα : Καλειδοσκόπιο.
- Αθανασιάδη, Ε., (2001). *Η δυσλεξία και πως αντιμετωπίζεται. Διαφορετικός τρόπος μάθησης. Διαφορετικός τρόπος διδασκαλίας*. Αθήνα: Καστανιώτη.
- Αναγνωστοπούλου, Α., (2008). *Γνωστική Ψυχολογία. Σημειώσεις των παραδόσεων του αντίστοιχου μαθήματος*. Ιωάννινα: Τ.Ε.Ι. Ηπείρου.
- Αναγνωστόπουλος Δ. & Σίνη Α., (2003). *Μαθησιακές Δυσκολίες* www.specialeducation.gr
- Ανανίδου Ε., Καζαντζίδου Λ., (2000). *Εγχειρίδιο αποκατάστασης της δυσλεξίας. Το ξεμπέρδεμα του κουβαριού*. Εκδόσεις Στεφ. Δ. Βασιλόπουλος, Αθήνα.
- Αναστασιάδης, Π., Μικρόπουλος Α., Σοφός, Α. και Φραγκάκη, Μ., (2010). *Ο διαδραστικός πίνακας στη σχολική τάξη: Παιδαγωγικές προσεγγίσεις - διδακτικές εφαρμογές*. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Διαθέσιμο στον ιστότοπο: http://users.sch.gr/geoman22/epimorfosi_B/diadrastikoi-A%20theoritiko%20plaisio.pdf
- Αναστασίου, Δ., (1998). *Δυσλεξία: Θεωρία και έρευνα, όψεις πρακτικής. Τόμ.1: Θεωρητικά, διαγνωστικά και ερευνητικά ζητήματα*. Αθήνα: Ατραπός.
- Αντωνίου, Π. , & Σίσκος, Α., (2006). *Οι Νέες Τεχνολογίες και η Διδασκαλία της Φυσικής Αγωγής*. *Inquiries in Sport & Physical Education*, 4(2), 311-325.
- Αρβανιτάκης, Ν., (1993). *Ο ηλεκτρονικός Υπολογιστής στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: ένα βοήθημα για τους εκπαιδευτικούς του Δημοτικού Σχολείου*. Αθήνα: Κορφή.
- Βλάχος, Φ., (2010). *Δυσλεξία: Μια συνθετική προσέγγιση αιτιολογικών θεωριών*. Προσκεκλημένη ομιλία, Η ειδική αγωγή αφετηρία εξελίξεων στην επιστήμη και στην πράξη, 2ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ειδικής Αγωγής: 15-18 Απριλίου 2010.

- Βοσνιάδου, Σ., (2002). «Οι ΤΠΕ στην Εκπαίδευση: Προοπτικές, Προβλήματα και προτάσεις». Στο Πρακτικά 3ου Συνεδρίου ΕΤΠΕ, Ρόδος. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://www.etpe.gr/files/proceedings/uploads/vosniadou.pdf>.
- Βοσνιάδου, Σ., (2006α). *Παιδιά, Σχολεία και Υπολογιστές. Προοπτικές, Προβλήματα και Προτάσεις για την αποτελεσματικότερη χρήση των νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση*. Αθήνα: Οδυσσέας.
- Βοσνιάδου, Σ., (2006β). *Σχεδιάζοντας Περιβάλλοντα Μάθησης Υποστηριζόμενα από τις σύγχρονες τεχνολογίες*. Αθήνα: Gutenberg.
- Γρηγοριάδου, Μ., κ.ά., (2003). «Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση: Υπάρχουσα κατάσταση, προβλήματα, προτάσεις». Στο Πρακτικά 2ου Συνεδρίου Διδακτικής της Πληροφορικής, Βόλος. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://www.etpe.gr/files/proceedings/uploads1/21.pdf>
- Ευρωπαϊκή Ένωση, (2009). Διαβούλευση για την μελλοντική στρατηγική ΕΕ 2020, COM (2009) 647. http://ec.europa.eu/dgs/secretariat_general/eu2020/docs/com_2009_647_e1.pdf
- Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ανάπτυξη στην Ειδική Αγωγή / Watkins, Α., (2001) *Τεχνολογίες Πληροφοριών και Επικοινωνίας (ΤΠΕ) στην Ειδική Αγωγή*. http://www.european-agency.org/ict_sen_db/index.html
- Ευρωπαϊκός Φορέας Ειδικής Αγωγής, (2003). *Ειδική Αγωγή στην Ευρώπη*. Εκδότες: Cor Meijer, Victoria Soriano, Amanda Watkins
- Ζυμβρακάκης, Ι., (2007). «Γνωστικές και μεταγνωστικές στρατηγικές μάθησης σε μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες. Μελέτη περίπτωσης», στο Μακρή-Μπότσαρη, Ε. (επιμέλεια). *Θέματα Διαχείρισης Προβλημάτων Σχολικής Τάξης*. Τόμος Α΄. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. σελ. 92-106.
- Ζώνιου – Σιδέρη, Α., (1998). *Το άτομο με Ειδικές Ανάγκες στην κοινωνία*. Αθήνα: Εκδόσεις Νεφέλη.
- Θανόπουλος, Θ., (1998). *Παιδιά με μαθησιακά προβλήματα*. Επιστημονικό περιοδικό «Θέματα Ειδικής Αγωγής». 1ο Τεύχος. Αθήνα: Π.Ε.Σ.Ε.Α.

- Ιμβριώτη, Ρ., (1939). *Ανώμαλα και καθυστερημένα παιδιά. Πρώτος χρόνος του Προτύπου Ειδικού Σχολείου Αθηνών*. Αθήνα: Ελληνική Εκδοτική Εταιρία.
- Καλαντζής Κ., (1985). *Διδακτική των Ειδικών Σχολείων- Για νοητικά καθυστερημένα παιδιά*. Αθήνα: Καραβιάς- Ρουσόπουλος.
- Κάιλα, Μ., Πολεμικός, Ν., και Φιλίππου, Γ., (1997). *Άτομα με Ειδικές ανάγκες. (Α΄ τόμος)*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Καμπάκη-Βουγιουκλή, Π., (2009). *Γλώσσα και Μαθηματικά Πρότυπα*. Εκδοτικός οίκος Αδελφών Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη.
- Καυκούλα, Ε., (2010). *Ψυχοπαιδαγωγική αντιμετώπιση των μαθησιακών δυσκολιών*.
<http://www.specialeducation.gr/files4users/files/pdf/Kaykoula.pdf>
- Κόμης, Β., (2004). *Εισαγωγή στις εκπαιδευτικές εφαρμογές των ΤΠΕ*. Αθήνα: Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών.
- Κουράκης, Ι., (1997). *Ανίχνευση στον κόσμο των μαθησιακών διαταραχών. Σκιαγραφώντας το πορτραίτο μιας περίπτωσης με δυσλεξία*. Αθήνα: "ΕΛΛΗΝ"-Γ.ΠΑΡΙΚΟΣ & ΣΙΑ Ε.Ε.
- Κρόκου, Ζ., (2007). «*Μαθησιακές Δυσκολίες*», στο *Μακρή-Μπότσαρη, Ε. (επιμέλεια). Θέματα Διαχείρισης Προβλημάτων Σχολικής Τάξης. Τόμος Α΄*. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. σελ. 28-38.
- Κρουσταλλάκης, Γ., (2006). *Παιδιά με ιδιαίτερες ανάγκες*. Αθήνα: Αυτοέκδοση
- Κυνηγός, Χ., (2006). *Το μάθημα της διερεύνησης. Παιδαγωγική αξιοποίηση των ψηφιακών τεχνολογιών για τη διδακτική των μαθηματικών. Από την έρευνα στη σχολική τάξη*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα
- Λαμπροπούλου, Β., & Παντελιάδου, Σ., (2011). *Ειδική Αγωγή στην Ελλάδα: Ιστορία μεταρρυθμιστικών προσπαθειών. Στο Πανοραμα Ιστορίας της Εκπαίδευσης. Όψεις και απόψεις. Τόμος Β. Νεοελληνική Εκπαίδευση: 1821 – 2010*. Αθήνα: Gutenberg.
- Λιβανίου, Ε., (2004). *Μαθησιακές δυσκολίες και προβλήματα συμπεριφοράς στην κανονική τάξη. 2η έκδοση*. Αθήνα: Κέδρος.
- Μακράκης, Β., (2000). *Υπερμέσα στην Εκπαίδευση. Μια κοινωνικο-εποικοδομιστική προσέγγιση*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

- Μαριδάκη-Κασσωτάκη, Α., (2010). *Δυσκολίες Μάθησης. Ψυχοπαιδαγωγική προσέγγιση. 6^η έκδοση*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Μαρκοβίτης, Μ., Τζουριάδου, Μ., (1991). *Μαθησιακές Δυσκολίες. Θεωρία και πράξη*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις ΠρομηθεύςΜαυρομμάτη, 2004
- Μαυρομμάτη, Δ., (2004). *Δυσλεξία*. Αθήνα: Εκδόσεις Ελληνικά γράμματα.
- Μαυρομμάτη, Δ., (2004). *Δυσλεξία: φύση του προβλήματος και αντιμετώπιση*. Αθήνα: Εκδόσεις Ελληνικά γράμματα.
- Μαυροπούλου, Σ., (2011). *Αποτελεσματικές εκπαιδευτικές προσεγγίσεις και διδακτικές στρατηγικές για τα παιδιά στο φάσμα του αυτισμού*. Διαθέσιμο στον ιστότοπο: :
https://www.researchgate.net/publication/270883135_Apotelesmatikes_ekpaideutikes_prosengiseis_kai_didaktikes_strategikes_gia_ta_paidia_sto_phasma_tou_autismou
- Μετοχιανάκης, Γ., (2000), *Εισαγωγή στην Παιδαγωγική*, τόμος Α', Β' έκδοση, Ηράκλειο.
- Μιχελογιάννης, Ι., Τζενάκη, Μ., (2000). *Μαθησιακές Δυσκολίες. 2^η έκδοση*. Αθήνα: ΓΡΗΓΟΡΗ.
- Μπαβέλης, Α., (2002). *Οι Νέες Τεχνολογίες στην εκπαίδευση προβλήματα και προοπτικές*, ανακτήθηκε από telephos.eos.mpabelis2.doc.gr/ekpa/
- Μπότσας, Γ., Παντελιάδου, Σ., (2007). «Χαρακτηριστικά παιδιών και εφήβων με Μαθησιακές Δυσκολίες», στο Παντελιάδου, Σ. & Μπότσας, Γ. (επιμέλεια). *Μαθησιακές Δυσκολίες. Βασικές έννοιες και χαρακτηριστικά. (στα πλαίσια του προγράμματος ΕΠΕΑΕΚ «Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στις Μαθησιακές Δυσκολίες*). Θεσσαλονίκη: Γράφημα. σελ. 21-41.
- Μπότσας, Γ., Παντελιάδου, Σ., (2007). «Ορισμός και περιεχόμενο των Μαθησιακών Δυσκολιών», στο Παντελιάδου, Σ. & Μπότσας, Γ. (επιμέλεια). *Μαθησιακές Δυσκολίες. Βασικές έννοιες και χαρακτηριστικά. (στα πλαίσια του προγράμματος ΕΠΕΑΕΚ «Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στις Μαθησιακές Δυσκολίες*). Θεσσαλονίκη: Γράφημα. σελ. 6-15

- Μικρόπουλος, Τ.Α., (2006). *Ο υπολογιστής ως γνωστικό εργαλείο*. Εκδόσεις: Ελληνικά Γράμματα. Αθήνα.
- Νεγρεπόντης, Ν., (1995). *Ψηφιακός Κόσμος*. Αθήνα: Καστανιώτης
- Νικολόπουλος, Δ., (2008). *Γλωσσική Ανάπτυξη και Διαταραχές*. Αθήνα: Τόπος και Δημήτρης Νικολόπουλος.
- Ν. 1143/1981 (ΦΕΚ Α' 80/31.3.1981). «Περί ειδικής αγωγής, ειδικής επαγγελματικής εκπαίδευσης, απασχολήσεως και κοινωνικής μέριμνας των αποκλινόντων εκ του φυσιολογικού ατόμων και άλλων τινών εκπαιδευτικών διατάξεων.» Διαθέσιμο στο:
http://www.pi-schools.gr/special_education_new/ftp/nomoi/Nomoi-E-A/N.%201143%20-1981-%20FEK.%2050%20-31-3-1981.pdf
- Ν. 1566/1985 (ΦΕΚ Α' 167/30.9.1985). «Δομή και λειτουργία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις.» Διαθέσιμο στο:
http://www.pi-schools.gr/special_education_new/ftp/nomoi/Nomoi-E-A/n1566.pdf
- Ν. 2817/2000 (ΦΕΚ Α' 78/14.3.2000). «Εκπαίδευση ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και άλλες διατάξεις.» Διαθέσιμο στο:
http://www.pi-schools.gr/special_education_new/ftp/nomoi/Nomoi-E-A/N.%202817%20-%202000%20-%20FEK.%2078%20-A-%2014-3-2000.pdf
- Ν. 3699/2008. (ΦΕΚ Α' 199/2.10.2008). «Ειδική αγωγή και εκπαίδευση ατόμων με αναπηρία ή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.» Διαθέσιμο στο:
http://www.pi-schools.gr/special_education_new/ftp/nomoi/Nomoi-E-A/N.%203699%20-%202008%20-%20FEK.%20199%20-A-%202-10-2008.pdf
- Ντολιοπούλου, Ε., (1999). *Σύγχρονες τάσεις της προσχολικής Αγωγής*. Αθήνα: Τυπωθήτω
- Ξηρομερίτη, Α., (1994). *Ειδική Αγωγή: Τα επόμενα 15 χρόνια*. Στο Καϊλα, Μ., Πολεμικός, Ν., Φιλίππου Γ. (Επιμελητές έκδοσης). Άτομα με ειδικές ανάγκες. Τόμος Β', 616-622. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Ξηρομερίτη, Α., (1997). *Ειδική Εκπαίδευση*. Εκδόσεις Πανεπιστημίου Πατρών.

- Παιδαγωγική Ψυχολογική Εγκυκλοπαίδεια-Λεξικό, (1989). Λήμμα: Ειδική Αγωγή, τ.3. Αθήνα: Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα.
- Παναγιωτακόπουλος, Χ., Πιερρακέας, Χ. & Πίντελας, Π. (2003). *Το εκπαιδευτικό λογισμικό και η αξιολόγησή του*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Παντελιάδου, Σ., (2009). *Μαθησιακές Δυσκολίες και Εκπαιδευτική Πράξη. Τι & Γιατί. 10η έκδοση*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα
- Παντελιάδου, Σ., (2011). *Η ειδική αγωγή αφετηρία εξελίξεων στην επιστήμη και στην πράξη*. Εκδόσεις : Γρηγόρη
- Παντελιάδου, Σ., (2011). *Μαθησιακές Δυσκολίες και Εκπαιδευτική Πράξη. Τι και Γιατί*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα
- Παπαδάκης, Χ. & Χατζηπέρης, Ν., (2004). *Εισαγωγή στην Πληροφορική και τη χρήση υπολογιστή*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Πλωμαρίτου, Β., (2010). *Ανακαλύπτω τα μυστικά των λέξεων. Πρόγραμμα Αντιμετώπισης Μαθησιακών Δυσκολιών. Ανάγνωση & ορθογραφία*. Αθήνα: ΓΡΗΓΟΡΗ.
- Πολυχρόνη, Φ., (2011). *Ειδικές μαθησιακές δυσκολίες*. Αθήνα: Πεδίο.
- Πολυχρόνη Φ., Χατζηχρήστου Χ., Μπίμπου Α., (2006). *Ειδικές Μαθησιακές Δυσκολίες- Δυσλεξία: Ταξινόμηση, αξιολόγηση και παρέμβαση*, Αθήνα, Ελληνικά γράμματα, 42-45.
- Πολυχρόνη, Φ., Χατζηχρήστου, Χ., Μπίμπου, Α., (2010). *ΘΕΜΑΤΑ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ. Ειδικές Μαθησιακές Δυσκολίες. Δυσλεξία. Ταξινόμηση, αξιολόγηση και παρέμβαση. 4^η έκδοση*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Πολυχρονοπούλου, Σ., (2003). *Παιδιά και έφηβοι με Ειδικές ανάγκες και δυνατότητες, Τόμος Α*, Αθήνα.
- Πόρποδας, Κ., (1997). *Δυσλεξία: Η ειδική διαταραχή του γραπτού λόγου*. Αθήνα: Εκδόσεις του συγγραφέα.
- Πουλής, Π., (2001). *Εκπαιδευτικό Δίκαιο και Θεσμοί*. Αθήνα- Θεσσαλονίκη: Σακκουλά.
- Πρέζας, Π., (2003). *Θεωρίες Μάθησης και Εκπαιδευτικό Λογισμικό*. Αθήνα: Κλειδάριθμος.

- Πυργιωτάκης, Ι., (2011). *Εισαγωγή στην Παιδαγωγική Επιστήμη*. Εκδόσεις: Πεδίο.
- Ράπτης, Α & Ράπτη, Α., (2001). *Μάθηση και διδασκαλία στην εποχή της πληροφορικής:Ολική προσέγγιση*. Α' τόμος, Αθήνα
- Ράπτης, Α., & Ράπτη, Α., (2006). *Μάθηση και διδασκαλία στην εποχή της πληροφορίας. Ολική Προσέγγιση*. Τόμος Α'. Αθήνα: Ιδίων.
- Ράπτης, Α., & Ράπτη, Α., (2006). *Μάθηση και διδασκαλία στην εποχή της πληροφορίας. Παιδαγωγικές Δραστηριότητες*. Τόμος Β'. Αθήνα: Ιδίων.
- Ράπτης, Α. & Ράπτη, Α., (2013). *Μάθηση και διδασκαλία στην εποχή της πληροφορίας*. Αθήνα: αυτοέκδοση.
- Σακονίδης, Χ., (2007). «Κοινότητες πρακτικής στη μάθηση: μια αλλαγή προοπτικής για τη μαθηματική εκπαίδευση». Στο Φραγκουδάκη Α. & Θ. Δραγώνα (Επιμ.), *Πρόσθεση όχι αφαίρεση, Πολλαπλασιασμός όχι διαίρεση-Μια μεταρρυθμιστική παρέμβαση στην εκπαίδευση: η περίπτωση της μειονότητας της Θράκης*. Αθήνα: Μεταίχμιο
- Σιμάτος, Α., (1995). *Τεχνολογία και Εκπαίδευση: Επιλογή και χρήση των εποπτικών μέσων διδασκαλίας*. Αθήνα: Πατάκης
- Σολομωνίδου, Χ., (2001). *Σύγχρονη εκπαιδευτική τεχνολογία: υπολογιστές και μάθηση στην κοινωνία της γνώσης*. Θεσσαλονίκη: Κώδικας.
- Σούλης, Γ.Σ., (2008). *Ένα σχολείο για όλους. Β' Τόμος*. Εκδόσεις: GUTENBERG.
- Στασινός, Δ., (1989). *Κομπιούτερς και Ειδική Αγωγή: απελευθέρωση ή παραμερισμό του «μειονεκτικού» νέου το 2001 Τεχνολογία και Εκπαίδευση:Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου*. Ορθόδοξη Ακαδημία Κρήτης. Αθήνα:Εκδόσεις Παιδαγωγικής Εταιρίας
- Στασινός, Δ., (2003). *Ειδική εξελικτική δυσλεξία. Θεωρία, Έρευνα και Σχολική πράξη*.Στον τόμο: Στασινός, Δ.(επιμ.). *Μαθησιακές δυσκολίες του παιδιού και του εφήβου. Ημπειρία της σύγχρονης Ευρώπης (γ' έκδοση βελτιωμένη και επαυξημένη)*.Αθήνα: GUTENBERG. σελ. 115-168.
- Στασινός, Δ., (2003). «*Η χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών στη διδασκαλία παιδιών με μαθησιακές δυσκολίες*», στο Στασινός, Δ. (επιμέλεια).

Μαθησιακές Δυσκολίες του Παιδιού και του Εφήβου. Η εμπειρία της Σύγχρονης Ευρώπης. 3η έκδοση. Αθήνα: GUTENBERG. σελ. 277-292.

- Σταχτέας, Χ., (2002). *Πληροφορική στην εκπαίδευση. Οι Υπολογιστές στο Σχολείο του Μέλλοντος*. Αθήνα: Τυπωθήτω – Δάρδανος
- Ταϊλαχίδης, Σ., (2013). *Εφαρμογές των ΤΠΕ στην ειδική αγωγή*. ΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ: τεύχος 109-110, σ.227-240.
- Τζιμογιάννης, Α., (2002). *Αντιλήψεις και προσεγγίσεις νηπιαγωγών σχετικά με τη διδασκαλία των ΦΕ στο Νηπιαγωγείο: μια μελέτη περίπτωσης*. (<http://www.clab.edc.uoc.gr/aestit/3rd/contributions/278.pdf>)
- Τζουριάδου, Μ., (1987). *Εξελικτική Διαταραχή Λόγου - Μάθησης*. Σεμινάριο Μαθησιακές Δυσκολίες. Σύγχρονες απόψεις και τάσεις. Αθήνα.
- Τζωρτζάκης, Ι., (2009). *Αξιοποίηση Web 2.0 εργαλείων στην σχολική εκπαίδευση*. Διπλωματική Εργασία, Πανεπιστήμιο Πειραιώς.
- Τρίγκα-Μερτίκα, Ε., (2010). *Μαθησιακές Δυσκολίες. Γενικές & Ειδικές Μαθησιακές Δυσκολίες – Δυσλεξία*. Αθήνα: ΓΡΗΓΟΡΗ.
- Φαχιρίδης, Γ., (2014). *Εισαγωγή στο πρόγραμμα SPSS for Windows. Εισηγήσεις Μαθήματος Μαθηματικών και Πληροφορικής*. Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Ξάνθη.
- Φλωράτου, Μ.Μ., (1992). *Μαθησιακές Δυσκολίες και όχι τεμπελιά. Διδακτικά προγράμματα για την αντιμετώπιση προβλημάτων στο σχολείο και στο σπίτι σε ανάγνωση, γραφή, ορθογραφία*. 9^η έκδοση. Αθήνα: ΟΔΥΣΣΕΑΣ.

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

- American LDA, (1994). *They speak for themselves- A survey of adults with learning disabilities*. Διαθέσιμο στον ιστότοπο : [//www.ldonline.org/article/6006/](http://www.ldonline.org/article/6006/)
- Anderson- Inman, L. (1999). *Computer-Based Solutions for Secondary Students with Learning Disabilities: Emerging Issues*. Reading & Writing Quarterly, Vol. 15, No 3, pp239-249
http://www.ldonline.org/ld_indepth/technology/anderson-inmanrwq.html

- Anderson-Inman, L. & Knox-Quinn, C. (1997). *National Center for Learning Empowering Students With PowerBooks Computer-Based Study Strategies for Students with Learning Disabilities*. Their World 1997-98 Disabilities
http://www.ldonline.org/ld_indepth/technology/andersoninmannopics.html
- Besio, S. (2005). *Technologie assistive per la disabilità*. Lecce, Pensa Multimedia.
- Boder, E. (1973). *Developmental dyslexia: A diagnostic approach based on three typical reading-spelling patterns*. *Developmental Medicine and Child Neurology*, 15, 663-687.
- British Dyslexia Association. (2001). *What is dyslexia*. Retrieved March 18, 2001, from
- <http://www.bdadyslexia.org.uk/whatisdyslexia.html>.
- Burder, J., (1973). *The Work of the Industrial Film Maker*. New York: Hastings House.
- Cohen, M.B., Manion ,E., Weydert, J., (2008). *Mandatory second opinion in surgical pathology referral material: clinical consequences of major disagreements*. *Am. J. Surg. Pathol.* 32:732–37
- Cole, M. & Cole, S. (2002). *Η ανάπτυξη των παιδιών*. Τόμος Α'. Αθήνα: Τυπωθήτω – Γιώργος Δαρδανός.
- Crook, C., Harrison, C., Farrington-Flint, L., Tomás, C. and Underwood, J. (2010). *The Impact of Technology: Value-added classroom practice Coventry: Becta*.
<http://www.ictliteracy.info/rf.pdf/impact-digital-tech.pdf>
- Fisher, S. E., & De Fries, J. C. (2002). Developmental dyslexia: Genetic dissection of a complex cognitive trait. *Nature Reviews Neuroscience*, 3, 767–780.
- Fletcher, J. M., Foorman, B. R., Francis, D. & Davis, R. N. (2003). Brain mechanisms for reading in children with and without dyslexia: A review of studies of normal development and plasticity. *Developmental Neuropsychology*, 24(2-3), 593-612.67.
- Friend, A., & Olson, R. K. (2008). Phonological spelling and reading deficits in children with spelling disabilities. *Scientific studies of reading*, 12(1),90–105. ISSN: 1088-8438 print /1532-799X. doi: 10.1080/10888430701773876.

- Hammill, D. D. (1990). *On defining learning disabilities: An emerging consensus*. *Journal of Learning Disabilities*,23, 120–124.
- Hawkrige, D. & Vincent, T. (1992). *Learning difficulties and Computers*. London: Jessika Kingstley Publishers Ltd
- International Dyslexia Association (2011). *Definition of dyslexia*. Available: <http://interdys.org/DyslexiaDefinition.html> Based in the initial definition of the Research Committee of the Orton Dyslexia Society, former name of the IDA, done in 1994.
- Javeau C. (2000). *Η έρευνα με ερωτηματολόγιο: Το εγχειρίδιο του καλού ερευνητή*. Αθήνα: Εκδόσεις Τυπωθήτω.
- Kavale, K. A. & Forness, S. R. (2000). *What Definitions of Learning Disability Say and Don't Say A Critical Analysis*. *Journal of learning disabilities*,33(3), 239-256.
- Kambaki-Vougioukli P. (2013). *Bar in SILL questionnaire for multiple results processing: users' frequency and confidence*. *Sino-US English Teaching* 10(3): 184-199.
- Kambakis – Vougiouklis, P., Vougiouklis T. (2008). *Bar instead of a scale*. *Ratio Sociologica*, 3, 49-56.
- Kirk, S. A. (1962). *Educating exceptional children*. Boston: Houghton Mifflin
- Kirk, S. A. (1963). *Behavioral diagnosis and remediation of learning disabilities*. In *Proceedings of the Conference on the Exploration into the Problems of the Perceptually Handicapped Child* (p. 64).
- Kirk,S.A. & Gallagher, J.J. (1989). *Education of exceptional children (6th ed.)*. Boston: Houghton Mifflin Company.
- Layton, D. (2000). *Η Πρόκληση της Τεχνολογίας στη διδακτική των φυσικών επιστημών*. Αθήνα: Μεταίχμιο
- Lewis, A. & Neill, S. (2001). *Portable computers for teachers and support services working with Special Educational Needs: An evaluation of the 1999 United Kingdom Department for Education and Employment scheme*. *British Journal of Educational Technology* Vol. 32, No 3, pp 301-15
<http://www.ingenta.com/isis/searching/ExpandTOC/ingentaissue=infobike://bpl/bjet/2001/00000032/00000003&index=5&WebLogicSession=PvM8k1P>

cgJfCY7yMe3Uo|4934254246148629528/-

1052814329/6/7051/7051/7052/7052/7051/-1

- Lygeros, N. (2009). *Interrogations fondamentales sur la méthodologie du questionnaire*. Perfection 1055.
- Lyon, G.R., Fletcher, J.M. & Barnes, M.C. (2002). *Learning Disabilities*. Στο E.J. Mash & R. Bradley (eds.) *Handbook of Behavioral Disorders*, 2-93, New York, N.J.: Guilford.
- Luk G. & Bialystok E. (2013). *Bilingualism is not a categorical variable: Interaction between language proficiency and usage*. *Journal of Cognitive Psychology*, 25(5): 605–621.
- Mac Arthur, C. (1996). *Using Technology to Enhance the Writing Processes of Students with Learning Disabilities*. *Journal of Learning Disabilities*, Vol. 29, No 4, pp344-354 3
- Markos, A. (2017). *A Fuzzy Coding Approach to Data Processing Using the Bar*. *Ratio Mathematica*, Vol. 33, 2017, pp. 127-138
- Mercer, C.D. (1987). *Students with learning disabilities (3rd ed)*. Columbus, OH: Merrill Publishing CO.
- Mercer, C. D. (1991). *Students with learning disabilities (5th ed.)*. Upper Saddle River, NJ: Merrill.
- Mercer, N., Hennessy, S. and Warwick, P. (2010). *Using interactive whiteboards to orchestrate classroom dialogue*. *Technology, Pedagogy and Education* 19(2), 195- 210.
- Million, T., & Davis, R. D. (2000). *Personality disorders in modern life*. New York: Wiley.
- National Joint Committee on Learning Disabilities (NJCLD) (1990). Fact sheet. Διαθέσιμο στον ιστότοπο“: <http://www.ldonline.org/njclcd / fact sheet.html>
- National Joint Committee on Learning Disabilities. (Ed.). (1994). *Learning disabilities: Issues on definition (Revised)*. In *Collective perspectives on issues affecting learning disabilities* (pp. 61-66). Austin, TX: PRO-ED.

- National Joint Committee on Learning Disabilities. (2005). *Responsiveness to intervention and learning disabilities*. Διαθέσιμο στον ιστότοπο: www.ldonline.org/njcd
- National Joint Committee on Learning Disabilities. (2006). *Learning disabilities and young children: Identification and intervention*. Διαθέσιμο στον ιστότοπο: www.ldonline.org/njcd
- National Joint Committee on Learning Disabilities. (2008). *Adolescent literacy and older students with learning disabilities*. Διαθέσιμο στον ιστότοπο: www.ldonline.org/njcd
- Nopola-Hemmi, J., Myllyluoma, B., Voutilainen, A., Leinonen, S., Kere, J., Ahonen, T. (2002). *Familial dyslexia: neurocognitive and genetic correlation in a large Finnish family*. *Developmental Medicine & Child Neurology*, 44, 580-586
- Odlin, J & Hutchins, J. (1996). *Early Literacy and Numeracy JaCee Print*, Cottingham, East Yorkshire
- Paulesu, E., Démonet, J. F., Fazio, F., McCrory, E., Chanoine, V., Brunswick, N., ... & Frith, U. (2001). *Dyslexia: cultural diversity and biological unity*. *Science*, 291(5511), 2165-2167
- Peer, L. R. (2003). *Introduction to Dyslexia*. David Fulton Publishers LTD.
- Pierangelo, R. G. (2004). *Learning Disabilities: A practical approach to foundations, assessments diagnosis and teaching*.
- Pumfrey, P. D. & Reason, R. (1991). *Specific Learning Difficulties (Dyslexia): Challenges and Responses*.
- Reid, R. & Kirk, J. (2001) *Dyslexia in Adults: Education and Employment*. London: John Wiley and Sons
- Reschly, D.L., Tilly, W. D. & Crimmes, J. P. (Eds), (1999). *Special education in transition: Functional and non- categorical programming*. Longmont, CO: Sopris West
- Rutter, M. (1998). *Prevalence and Types of Dyslexia*. In Benton, A.L., Pearl, D. *Dyslexia: An Appraisal of Current Knowledge*. New York: Oxford University Press.

- Schraw G., Dennison R.S. (1994). *Assessing Metacognitive Awareness*. Contemporary Educational Psychology 19, 460-475.
- Schulte-Körne, G. (2010). *Spelling deficits in dyslexia: Evaluation of an orthographic spelling training*. Annals of Dyslexia, 60(1), 18–39.
- Serrano, F. & Defior, S., 2008. *Dyslexia speed problems in a transparent orthography*. Annals of Dyslexia, 58, 81-95.
- Shaywitz S.E., M. R. (2008). *The Education of Dyslexic Children from Childhood to Young Adulthood*. Annual Review of Psychology, 59:14.1–14,25.
- Siegel, L. S. (2003). *Learning disabilities*. In W.M. Reynolds & G.E. Miller (Eds.), *Handbook of psychology: Educational psychology* (Vol. 7, pp. 455-486). Hoboken, NJ: John Wiley & Sons, Inc.
- Somekh, B. (2008). *Factors affecting teachers' pedagogical adoption of ICT*. Στο. G. J. Voogt, *International handbook of information technology in primary and secondary education*. Berlin Heidelberg New York: Springer.
- Stanovitz , K. (1996). *Toward a more inclusive definition of dyslexia*. Dyslexia , 2 ,154-166
- Slavin R, (2006). *Εκπαιδευτική Ψυχολογία. Θεωρία και Πράξη*. Αθήνα: Μεταίχμιο. Underwood, 2010
- Vellutino, F. R., Fletcher, J. M., Snowling, M. J., & Scanlon, D. M. (2004). *Specific learning disability (dyslexia): what have we learned the past four decades*. Journal of Child Psychology and Psychiatry, 45(1)
- Vougiouklis T., Kambaki-Vougioukli P., (2011). *On the Use of the Bar*. China-USA Business Review 10(6): 484-489.
- Vygotsky, L., (2008). *Σκέψη και Γλώσσα*. Αθήνα: Γνώση.
- Wilkinson Tilbrook, A. (1995). *INFORMATION Technology and Pupils with Moderate Learning Difficulties*. Stafford: NCET & NASEN.
- Ysseldyke, J.E. (2005). *Assessment and Decision Making in Learning Disabilities: What if this is as good as it gets?* Learning disability Quarterly. 28(2).

Ιστότοποι

www.access.uoa.gr

<http://digitalschool.minedu.gov.gr>

www.dyskolies.gr

www.greek-language.gr

http://www.pi-schools.gr/special_education_new/

www.prosvasimo.gr

www.ypepth.gr